

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 388/2012-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2012 predbežne prerokoval sťažnosť A. J., T., I., zastúpeného advokátom JUDr. M. H., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť A. J. vo veci namietaného porušenia jeho základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 **p r i j í m a** na ďalšie konanie.

2. *O d k l a d á* vykonateľnosť uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2012 doručená sťažnosť A. J., občana R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako občan R. požiadal na území Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) prvýkrát o udelenie azylu 13. mája 2008. Azyl mu nebol udelený a nebola mu poskytnutá ani doplnková ochrana. Druhýkrát sťažovateľ požiadal SR o udelenie azylu v decembri 2010, pričom konanie o tejto žiadosti nebolo podľa jeho vyjadrenia ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu ukončené.

Sťažovateľ uvádza, že v R. bol 9. júla 2010 vydaný príkaz na jeho zatknutie v rámci trestného stíhania vedeného proti nemu pre mimoriadne závažnú trestnú činnosť označovanú ako terorizmus. Na území SR bol zadržaný 20. januára 2011 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) z 21. januára 2011 bol vzatý do predbežnej väzby. V priebehu predbežného vyšetrovania bol SR doručený originál žiadosti Generálnej prokuratúry R. o vydanie sťažovateľa na trestné stíhanie pre označenú trestnú činnosť, na základe čoho krajský súd uznesením z 1. marca 2011 rozhodol o vzatí sťažovateľa do vydávacej väzby.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že už v rámci azylového konania poukázal na skutočnosť, že v minulosti bol v R. podrobený mučeniu a že aj v azylovom a extradičnom konaní predložil dôkazy o použití mučenia ako nástroja získania dôkazov vo vzťahu k jeho spoluobvineným, ktorých výpovede mali byť použité proti nemu. Podľa sťažovateľa

za takýchto okolností rozhodnutie o prípustnosti vydania jeho osoby na trestné stíhanie do R. bez náležitého vysporiadania sa s tvrdeniami sťažovateľa a ním predkladanými dôkazmi o mučení jeho osoby a spoluobvinených, ktorí by mali proti nemu vypovedať, je ignorovaním medzinárodného záväzku non-refoulement pre žiadateľov o azyl, ktorí v zmysle tohto záväzku nemajú byť vrátení do krajín, v ktorých im hrozí porušenie ich ľudských práv, ak existujú tomu nasvedčujúce skutočnosti.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 3 Ntc/1/2011 z 27. marca 2012 rozhodol o prípustnosti jeho vydania na trestné stíhanie do R. Sťažnosť sťažovateľa podanú proti predmetnému rozhodnutiu najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012 na neverejnom zasadnutí ako nedôvodnú zamietol, pričom toto jeho rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť jeho vyhlásením, teda 12. júna 2012. Sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd rozhodol s mimoriadne krátkym časovým odstupom, a to i napriek tomu, že jeho obhajca konajúci súd informoval, že oficiálne preklady listinných dôkazov súvisiacich s tvrdeniami o obavách z mučenia predložil pre účely konania do 20. júna 2012. Sťažovateľ uvádza, že bližšie dôvody, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, mu nie sú známe, pretože do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu mu nebolo napriek viacerým žiadostiam umožnené nahliadnuť do súvisiaceho spisu a nebolo mu ešte doručené ani samotné rozhodnutie, pričom dodáva, že možno predpokladať, že najvyšší súd sa stotožnil s dôvodmi rozhodnutia krajského súdu, a preto podľa jeho vyjadrenia argumentácia k dôvodom prvostupňového rozhodnutia je relevantná aj vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu.

V postupe krajského súdu a najvyššieho súdu v rámci označeného extradičného konania vidí sťažovateľ porušenie svojho v sťažnosti označeného základného práva garantovaného ústavou a práva garantovaného dohovorom a ich rozhodnutia považuje za arbitrárne a svojvoľné, keďže podľa jeho vyjadrenia konajúcim súdom postačovalo na vyrovnanie sa s medzinárodným záväzkom non-refoulement len predloženie formálnych diplomatických záruk zo strany R. Podľa sťažovateľa najvyšší súd, ktorý nepovažoval za potrebné oboznámiť sa pri tak závažných tvrdeniach s obsahom spisu z azylového konania a s doplnením odôvodnenia sťažnosti predloženým najvyššiemu súdu obhajcom

sťažovateľa v máji 2012 (listinné dôkazy o porušovaní ľudských práv v R. v trestných konaniach týkajúcich sa trestnej činnosti terorizmu), nerešpektoval ustálenú judikatúru štrasburských orgánov ochrany práva, ústavného súdu a dokonca ani vlastnú judikatúru, ktorá navyše v daných prípadoch predpisuje vlastnú dôkaznú iniciatívu konajúceho súdu pri zisťovaní rizika pre dotknutú osobu v prípade jej vydania (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Mamatkulov a Askarov proti Turecku).

Sťažovateľ zdôrazňuje, že rozhodnutie najvyššieho súdu o prípustnosti jeho vydania na trestné stíhanie do R. je právoplatné a účinné k 12. júnu 2012 a následné rozhodnutie ministra spravodlivosti SR o právnej otázke povolenia či nepovolenia jeho vydania bude právoplatné a účinné, a teda aj vykonateľné dňom oznámenia sťažovateľovi, pričom tento deň je podľa jeho vyjadrenia preň „*nepredvídateľný*“. Sťažovateľ na tomto mieste v kontexte otázky právomoci ústavného súdu konať o jeho sťažnosti argumentuje, že mu zákonná úprava nevymedzuje žiadne procesné postavenie garantujúce možnosť ešte pred samotným rozhodnutím ministra spravodlivosti SR náležite sa vyjadriť k dôvodom povolenia vydania do R., a navyše právna úprava danej etapy extradičného konania („*Konanie pred ministrom spravodlivosti*“) neobsahuje jasný imperatív zo zákona nevydať sťažovateľa v prípade preukázania obáv zo zaobchádzania v rozpore s ľudskoprávnymi normami, čím sa výsledok extradičného konania stáva pre sťažovateľa nepredvídateľným. Z týchto dôvodov možno podľa názoru sťažovateľa považovať za jediný účinný prostriedok ochrany jeho základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 3 dohovoru len sťažnosť v konaní pred ústavným súdom.

Sťažovateľ svoj názor o arbitrárnosti a svojvoľnosti rozhodovania oboch súdov zdôvodňuje podrobnou argumentáciou, podľa ktorej v rámci extradičného konania sám predostrel tvrdenia o tom, že v prípade jeho vydania môže dôjsť k porušeniu zákazu mučenia, a tieto tvrdenia podložil aj prístupnými listinnými dôkazmi, s ktorými sa však konajúce súdy nevysporiadali, ale sa formálne uspokojili iba s predloženými diplomatickými zárukami R. a svoje rozhodnutia o prípustnosti jeho vydania opreli o závery, ktoré podľa vyjadrenia sťažovateľa nemajú oporu v spise. Konkrétne sťažovateľ poukazuje na jeden z čiastkových záverov krajského súdu, ktorý v odôvodnení svojho

rozhodnutia uviedol, že ani Rada Európy či iné vládne alebo mimovládne organizácie nemajú pochybnosti o dodržiavaní ľudských práv v R., a argumentuje, že tento záver nemá oporu v obsahu spisu a nie je ani zrejmé, z akých zdrojov uvedené tvrdenia krajský súd čerpal. Sťažovateľ dôvodí, že v prílohe sťažnosti v konaní pred ústavným súdom predkladá listinné dôkazy, ktoré preukazujú pravý opak. Sťažovateľ v ďalšom bode namieta nesprávnosť postupu krajského súdu v súvislosti s garanciou jeho práva na obhajobu, keď podľa jeho vyjadrenia konajúci súd napriek namietanej nedôvere sťažovateľa k ustanovenému obhajcovi z vážneho objektívneho dôvodu (neschopnosť komunikácie v r. jazyku) neurobil účinné opatrenia na nápravu, za ktoré nemožno podľa jeho názoru v žiadnom prípade považovať postup súdu, ktorý zisťoval jazykové dispozície advokáta len prostredníctvom obsahu internetovej stránky Slovenskej advokátskej komory a na základe osobného vyjadrenia dotknutého advokáta, navyše za okolností, keď sťažovateľ súdu oznámil meno konkrétneho advokáta, ktorý podľa sťažovateľa splňal všetky predpoklady na výkon jeho riadnej obhajoby.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že podstatnými skutočnosťami, ktoré preukazujú vážne obavy, že jeho vydaním dôjde k porušeniu jeho základného práva garantovaného čl. 16 ods. 2 ústavy a jeho práva garantovaného čl. 3 dohovoru, ako aj k porušeniu jeho „*práva na spravodlivý proces*“ garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, sú jednak konkrétne skutočnosti týkajúce sa osoby sťažovateľa a predmetného trestného konania, ako aj všeobecné skutočnosti vykresľujúce situáciu v R. s dôrazom na územie S., odkiaľ sťažovateľ pochádza a kde má byť súčasne vydaný.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa konkrétne skutočnosti nasvedčujú tomu, že osoby, ktoré mali v trestnom konaní vypovedať proti sťažovateľovi, boli podrobené pri výsluchu mučeniu, pričom takýmito skutočnosťami sú jednak vyjadrenia prednesené sťažovateľom počas extradičného konania a tiež ním predložené listiny tieto tvrdenia preukazujúce, ktorých podrobnú špecifikáciu predkladá sťažovateľ v ústavnej sťažnosti. Všeobecné skutočnosti podľa sťažovateľa nasvedčujú tomu, že osoby pochádzajúce z regiónu S., ak sú navyše označené za podozrivé z terorizmu, čelia vážnym obavám, že budú v rámci trestného konania v R. podrobené zaobchádzaniu v rozpore s ľudskoprávnymi normami. Na tomto

mieste sťažovateľ poukazuje na prílohy sťažnosti – listinné materiály týkajúce sa hodnotenia stavu dodržiavania ľudských práv v R. so zameraním na zákaz mučenia.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažovateľ v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie, podľa ustanovenia § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť namietaného uznesenia najvyššieho súdu a následne rozhodol o sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 3 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012, označené uznesenie zrušil, vec mu vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podanie sťažovateľa možno kvalifikovať ako sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 18 ods. 1 písm. g) a § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ je v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Keďže ústavný súd nezistil nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach a ani dôvody na odmietnutie sťažnosti, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých treba posúdiť v konaní vo veci samej, prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

III.

Sťažovateľ označil svoju sťažnosť za naliehavú, požiadal o jej prednostné vybavenie a súčasne požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Ústavný súd posudzoval pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa, či v okolnostiach prípadu vzhľadom na zákonom o ústavnom súde upravený postup v konaniach o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj zložitost' veci, ktorá je predmetom sťažnosti, nebude zmarený účel, ktorý sťažovateľ podaním tejto sťažnosti sledoval. Ústavný súd pritom vzal do úvahy argumentáciu sťažovateľa, v rámci ktorej tento poukázal na právnu úpravu extradičného konania, ktorá ministromi spravodlivosti SR neukladá zákonnú povinnosť nepovolit' vydanie, ak hrozí sťažovateľovi mučenie v prípade jeho vydania do R., ale formuluje možnosť ministromi spravodlivosti SR nepovolit' vydanie v prípade existencie okolností predvídaných ustanoveniami § 510 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Podľa § 510 ods. 1 Trestného poriadku vydanie osoby do cudziny povoľuje minister spravodlivosti; vydanie nepovolí, ak krajský súd alebo najvyšší súd podľa § 509 rozhodol, že vydanie nie je prípustné.

Podľa § 510 ods. 2 Trestného poriadku ak súd vyslovil, že vydanie osoby do cudziny je prípustné, môže minister spravodlivosti rozhodnúť, že vydanie vyžiadanej osoby nepovolí, ak

a) je dôvodná obava, že trestné konanie v dožadujúcom štáte nezodpovedalo alebo by nezodpovedalo zásadám článkov 3 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd alebo trest odňatia slobody uložený alebo predpokladaný v dožadujúcom štáte by nebol vykonaný v súlade s požiadavkami článku 3 tohto dohovoru,

b) je dôvodná obava, že vyžiadaná osoba by v dožadujúcom štáte bola vystavená prenasledovaniu z dôvodu jej pôvodu, rasy, náboženstva, príslušnosti k určitej národnostnej alebo inej skupine, jej štátneho občianstva alebo pre jej politické názory alebo že by sa z týchto dôvodov zhoršilo jej postavenie v trestnom konaní alebo pri výkone trestu odňatia slobody,

c) vyžiadaná osoba by vzhľadom na jej vek a osobné pomery pri zohľadnení závažnosti trestného činu, z ktorého je obvinená, bola vydaním do cudziny zrejme neprimerane tvrdo postihnutá,

d) za trestný čin, pre ktorý sa vydanie žiada, možno uložiť v dožadujúcom štáte trest smrti okrem prípadov, ak sa dožadujúci štát zaručí, že trest smrti nebude uložený, alebo

e) dožadujúci štát žiada o vydanie na vykonanie trestu smrti.

Podľa § 510 ods. 3 Trestného poriadku ak minister spravodlivosti vydanie nepovolí, predloží ministerstvo spravodlivosti vec generálnej prokuratúre na trestné stíhanie v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že konečné rozhodnutie o povolení (nepovolení) vydania sťažovateľa na trestné stíhanie do cudziny (R.) patrí do právomoci ministra spravodlivosti SR, ktorý pri uplatnení tejto právomoci bude povinný posúdiť okolnosti uvedené v § 510 ods. 2 Trestného poriadku.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozsudok Chahal v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 2241/93, § 151, § 153), ktorú si osvojil aj ústavný súd (II. ÚS 111/08), vyplýva, že inštitút ministrovho povolenia, resp. nepovolenia vydania do cudziny na účely trestného stíhania nemožno považovať za plnohodnotný, resp. účinný opravný prostriedok podľa čl. 3 v spojení s čl. 13 dohovoru, keďže v danom prípade ide o vec bezprostredne sa dotýkajúcu ľudských práv, o ktorej musia rozhodovať už súdy (a nie až minister).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v sťažovateľovej veci je v záujme efektívnej ochrany jeho práv potrebné uplatniť inštitút dočasného opatrenia a odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení a odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak to nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu neznamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám pri odložení vykonateľnosti; najmä uloží orgánu, ktorý podľa sťažovateľa porušil základné práva alebo slobody sťažovateľa, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd návrhu sťažovateľa na vydanie dočasného opatrenia vyhovel a rozhodol v zmysle § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odložení vykonateľnosti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 19/2012 z 12. júna 2012, pričom zdôrazňuje, že vzhľadom na mimoriadne okolnosti tohto prípadu nie je toto rozhodnutie v rozpore s dôležitým verejným záujmom, naopak je nevyhnutné z hľadiska dôslednej a efektívnej ochrany základných práv sťažovateľa.

Odkladom vykonateľnosti označeného uznesenia najvyššieho súdu nevzniká žiadnym osobám ujma, ktorá by bola porovnateľná s ujmu, ktorá by mohla vzniknúť sťažovateľovi, ak by ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd týmto uznesením porušil čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru, pričom by minister spravodlivosti SR medzičasom povolil jeho vydanie do cudziny.

Odklad vykonateľnosti znamená, že do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej minister spravodlivosti SR nemôže podľa § 510 ods. 1 Trestného poriadku povoliť vydanie sťažovateľa do cudziny.

Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2012